

постає ключовою фігурою культурної медіації, що забезпечує зв'язок між минулим досвідом спільноти та її майбутнім культурним розвитком.

ЛІТЕРАТУРА

1. Верховинець В. М. Теорія українського народного танцю. К.: Муз. Україна, 1990. 150 с.
2. Гутник І. Педагогічна творчість Олександра Колоска у царині підготовки фахівців народного хореографічного мистецтва. Вісник КНУКіМ Серія «Мистецтвознавство». 2021. Вип. 44. С. 164–171.
3. Куценко С. В., Опацький І. Ю., Пиж'янова Н. В. (2020). Дослідження хореографічного фольклору України: проблематика та методологія. Культура України. 2020. Вип. 68. С. 166–177.
4. Мартиненко О., Павленко Р., Смолка О. Танцювальна скарбничка Запорізького краю: навч.-метод. посіб. з відеоматер. Бердянськ. 2022. 163 с.
5. Чубинський П. Мудрість віків : українське народознавство у творчій спадщині Павла Чубинського : у 2 кн. / упоряд. С. К. Гаркавий, Ю. О. Іванченко. Київ: Мистецтво, 1995. Кн. 1. 224 с.

Найда Марія
здобувачка II курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 024 Хореографія
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
Науковий керівник –
заслужений артист України, доцент, доцент кафедри хореографії
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
Качуринець Сергій

МАСОВЕ ВИКОНАННЯ НАРОДНОГО ТАНЦЮ ЯК ФОРМА ВІДТВОРЕННЯ ТРАДИЦІЙ В СУЧАСНОМУ КУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ

Вступ. У сучасній культурній реальності народний танець постає не лише як мистецький спадок минулого, а як активний спосіб соціокультурної взаємодії. Він акумулює історичний досвід спільноти, фіксує тілесні моделі поведінки та відтворює символічні уявлення, що підтримують тяглість культурної пам'яті. За таких умов особливого значення набувають форми колективного виконання танцю, адже вони переводять традицію з площини споглядання у простір спільної практики.

Мета статті – розкрити роль масового виконання народного танцю в процесі відтворення традиції, окреслити перспективи інтеграції народної хореографії у сучасні форми соціальної взаємодії.

Основний текст. З позицій культурології народний танець розглядається як складова нематеріальної культурної спадщини, що існує передусім через виконання, участь та передачу досвіду [4, с.1]. На відміну від матеріальних артефактів, він не має постійного фізичного носія, а зберігається в пам'яті виконавців, у педагогічних практиках і соціальних контекстах відтворення. Саме ця особливість дозволяє танцю змінюватися відповідно до історичних обставин, не втрачаючи при цьому характерних ритмічних і пластичних ознак.

Дослідницькі й культурні ініціативи, спрямовані на інституалізацію народного танцю у системі нематеріальної спадщини [2], підкреслюють його значення як інструменту культурної

безперервності. Через танець передаються моделі колективної поведінки, принципи взаємодії та емоційні способи переживання спільності.

Передача танцювальної традиції відбувається насамперед через тілесну пам'ять, яка формується у процесі наслідування, повторення та участі у спільній дії [3, с.157]. У цьому вимірі традиція проявляється не лише в наборі рухів, а у способі їх виконання, у відчутті ритму, просторової організації та партнерської взаємодії. Тіло, таким чином, виступає безпосереднім носієм культурного знання.

Саме тілесний характер передачі забезпечує стійкість народної хореографії. Навіть за умов трансформації сценічних форм чи змін у педагогіці зберігається пластична основа руху, яка формує впізнаваність стилю й регіональну ідентичність. Це дозволяє розглядати тілесну традицію як ключовий чинник життєздатності народного танцю.

У сучасній культурі народний танець функціонує водночас у двох площинах: сценічній та позасценічній. У позасценічному середовищі він виконує комунікативні, обрядові та соціальні функції, тоді як на сцені відбувається художня інтерпретація традиції, її структурне осмислення та адаптація до умов публічного показу. Саме взаємодія цих форм забезпечує сучасне існування танцю. Сценічна практика сприяє його популяризації, а позасценічна підтримує зв'язок із живою культурною практикою. У результаті традиція не лише зберігається, а постійно відтворюється, змінюючи способи своєї присутності у суспільстві.

У сучасних умовах народний танець дедалі частіше постає не лише як сценічна практика або локальна традиція, а як форма масштабної колективної взаємодії. Масове виконання стає способом залучення до фольклору через участь, співпереживання та спільний руховий досвід, унаслідок чого традиція сприймається не як зафіксований зразок, а як процес, що розгортається у взаємодії людей.

Історичні передумови такого явища пов'язані з трансформацією побутових танцювальних форм. Анна Самохвалова зазначає: «Популярно-масові танці початку століття, точніше та їхня група, що була віднесена до побутового міського танцю, поступово зазнають стандартизації, яка, починаючи з кінця XIX ст., все глибше входить у побутове хореографічне мистецтво» [5, с.2]. Подальший розвиток цього процесу дослідниця пов'язує з діяльністю постановників, які адаптували традиційні форми до умов широкого виконання: «Й насправді, балетмейстери трансформували національні пляски, спрощували, підганяли їх для широкого масового використання. Створювалися схеми, певні заготовки, єдині для танцювального мистецтва різних народів. Вони й стали основним репертуаром спочатку міста, а згодом і села.» [5, с.3].

Колективне виконання народного танцю формує особливий тип соціокультурної події, у якій поєднуються мистецький, комунікативний та символічний виміри. Синхронізований рух створює відчуття спільності, а спільне переживання ритму посилює переживання культурної

єдності. У такому контексті танець виконує не лише естетичну, а й соціальну функцію, виступаючи засобом формування зв'язків між учасниками та відтворення колективної пам'яті.

У сучасній культурній практиці масове виконання народного танцю реалізується у різних форматах колективної дії. Фестивальні та святкові танцювальні акції забезпечують публічне представлення традиції та її включення у простір культурних подій. Танцювальні флешмоби з фольклорним репертуаром поєднують традиційний руховий матеріал із сучасними комунікативними формами, переносячи народний танець у відкритий міський простір. Освітні проєкти з колективним виконанням танцю перетворюють спільну хореографічну практику на засіб передачі традиції через досвід участі. Натомість рекордні та символічні танцювальні події виконують функцію культурного маркера, фіксуючи значущі моменти колективної пам'яті та підсилюючи відчуття спільної ідентичності.

Показовим прикладом сучасної практики масового виконання народного танцю є подія, зафіксована у 2025 році на Івано-Франківщині, коли танець «Бойківчанка» одночасно виконали триста учасників із різних регіонів Карпатського ареалу. Факт внесення цієї події до Національного реєстру рекордів України засвідчує не лише масштабність дійства, а й суспільну потребу у публічному переживанні традиції [1]. У публічному дискурсі танець осмислювався не як сценічний номер, а як символ культурної ідентичності регіону, що підкреслює трансформацію функцій народної хореографії у сучасності: від локальної практики до маркера культурної спільності. Важливо й те, що «Бойківчанка», створена у середині XX століття, продовжує функціонувати як жива форма традиції, долаючи часові межі та набуваючи нових форм присутності у публічному культурному просторі [1].

Ще одним показовим прикладом стала подія у місті Сарни під час Всеукраїнського фестивалю народної хореографії «Польковий розмай», де було здійснено наймасовіше виконання поліської польки «Печонос поросся», у якому взяли участь понад п'ятсот виконавців із різних регіонів України. Подія отримала статус національного рекорду, що підкреслює не лише її масштабність, а й символічну значущість [6].

Поєднання фестивальної форми з колективним виконанням традиційного танцю створило простір міжрегіональної культурної взаємодії, у якому народна хореографія виступила спільною мовою культурної комунікації. Важливою є і роль локальної громади, що виступила співорганізатором та активним учасником події, адже залучення аматорських колективів свідчить про існування традиції не лише у професійному середовищі, а й у просторі повсякденної культурної практики [6].

Подібні практики демонструють здатність традиції виходити за межі локального середовища й набувати значення публічної культурної дії. Масове виконання перетворює танець на форму символічної присутності культури у суспільному просторі, де визначальною стає не тільки художня якість руху, а сам факт колективної участі.

Висновки. Отже, масове виконання народного танцю в сучасному культурному просторі розглядаємо як ефективний механізм відтворення традиції. Воно забезпечує не лише збереження рухового матеріалу, а й формує умови для переживання культурної спільності, передачі символічних смислів і актуалізації колективної пам'яті. Саме через такі форми взаємодії народна хореографія зберігає життєздатність, набуваючи нових способів присутності у суспільному та мистецькому просторі.

ЛІТЕРАТУРА

1. «Бойківчанка» – наш культурний рекорд! / Офіційний вебсайт Івано-Франківської обласної державної адміністрації. 10.05.2025. URL: <https://surl.li/qahman> (дата звернення: 22.02.2026).
2. Головань К. Танець як форма нематеріальної культурної спадщини: виклики збереження у XXI столітті. Педагогічна Академія: наукові записки. 2025. № 21. <https://doi.org/10.5281/zenodo.16922067>
3. Качуринець С. Є. Значення українського народного танцю в культурній спадщині України. Актуальні питання гуманітарних наук. 2025. № 83 (1). С. 155–160.
4. Отич О. М. Народний танець. Ексоб, Київ, 2000. URL: <https://surl.li/nqltby> (дата звернення 19.02.2026).
5. Самохвалова А. В. Популярно-масові танці першої половини XX століття. Актуальні питання культурології. 2009. № 8 (2). URL: <https://surl.li/jbgebd> (дата звернення 22.02.2026).
6. Сарни – місто, де встановлено перший танцювальний Рекорд України! / Офіційний вебсайт Сарненської міської територіальної громади. 29.09.2025. URL: <https://surl.cc/uoejhe> (дата звернення: 22.02.2026).

Олійчук Ірина
здобувачка II курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 024 Хореографія
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
Науковий керівник –
заслужений артист України, доцент, доцент кафедри хореографії
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
Качуринець Сергій

ФОЛЬКЛОР ЯК ОСНОВА СТИЛЮ У НАРОДНО-СЦЕНІЧНІЙ ХОРЕОГРАФІЇ

Вступ. Народно-сценічна хореографія постає як особлива форма художньої інтерпретації традиційної танцювальної культури, у якій фольклор виконує не лише роль джерела рухового матеріалу, а й функцію стилеформувального чинника. Саме через звернення до автентичних пластичних моделей, музично-ритмічних структур та образної символіки формується художня мова сценічного танцю, що зберігає національну ідентичність.

Мета статті – розкрити природу народно-сценічного танцю як результат творчого переосмислення фольклорної традиції, виявити стильові закономірності використання архаїчних кодів у професійній хореографії.

Основний текст. У наукових працях дослідників народної хореографії підкреслюється, що сценічна форма танцю не є прямим відтворенням традиції, а результатом її художнього переосмислення (К. Василенко, В. Верховинець, А. Гуменюк). У цьому процесі фольклор виконує функцію не лише джерела рухового матеріалу, а принципу стильової організації.